

TƏDBİRLƏR

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCANDA KİTABXANA İŞİ

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) Heydər Əliyev lektoriyasının "Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi" adlı növbəti məşğələsi keçirilib. İştirakçılar öncə müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin MEK-in foyesindəki büstünün önünə əklil qoyaraq dahi liderin əziz xatirəsini yad ediblər. Sonra MEK tərəfindən Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümü münasibətilə hazırlanmış videoçarx izlənilib.

Tədbirdə AMEA MEK-in baş direktoru, professor Məmməd Əliyev, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin Prezident Kitabxanasının direktor müavini Kəmalə Sarıcalınskaya, ADA Universiteti Kitabxanasının direktoru Elçin Məmmədov, "Elm" nəşriyyatının direktoru Səbuhi Qəhrəmanov, Azərbaycan Dillər Universitetinin Elmi Kitabxana-informasiya Xidməti Mərkəzinin direktoru Cəmilə Əliyeva çıxış ediblər.

Elmi Kitabxana-informasiya Xidməti Mərkəzinin direktoru Cəmilə Əliyeva çıxışını kitabxana ictimaiyyəti ilə paylaşınq.

Azərbaycan torpağı böyük tarixi şəxsiyyətlər yetişdirmişdir. Onlardan biri də xalqımızın böyük oğlu, Ümummilli lider, siyasi və ictimai fəaliyyəti ilə əsrin tarixi hüdudlarına sığmayan görkəmli şəxsiyyət, Azərbaycan Respublikasının qurucusu Heydər Əlirza oğlu Əliyevdir. Heydər Əliyev xalqımızın ən ağır günlərində mübarizə sükənini cəsarətlə idarə etməyi bacarmış tarixi şəxsiyyətdir. Müasir Azərbaycanın uğurları məhz onun uzaqgörən siyasətinin bəhrəsidir

Ümummilli lider Heydər Əliyevin hələ Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə tarixçi alimlərimiz çox haqlı olaraq 1969-1985-cü illəri əhatə edən bu dövrü Azərbaycanın inkişafında dönüş dövrü kimi xarakterizə edirlər. Bu illərdə respublikamızda mədəni quruculuq sahəsində həyata keçirilən böyük tədbirlər digər sahələrdə olduğu kimi kitabxana işinin inkişafına da müsbət təsir göstərmiş, əvvəllər ləğv edilmiş kitabxanalar planauyğun qaydada ardıcıl olaraq bərpa olunmuş, kənd, rayon yaşayış məntəqələrində kitabxanalar təşkil edilmiş, kitabxanaların maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, kitabxana işinin maliyyələşdirilməsinə diqqət artırılmışdır. Respublikada kütləvi kitabxana şəbəkəsi ilə yanaşı, ayrı-ayrı idarə və müəssisələrin, nazirliklərin və ictimai təşkilatların kitabxana şəbəkələri də böyük tərəqqi əldə etmişdilər. Bu dövrdə xüsusilə Azərbaycan Təhsil Nazirliyinin (o zaman Maarif, Ali və Orta İxtisas Təhsili nazirlikləri), Səhiyyə Nazirliyinin, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Milli Elmlər Akademiyasının kitabxana şəbəkələri əsaslı surətdə yenidən qurulmaqla oxuculara kitabxana xidmətinin təşkilini xeyli yaxşılaşdırmağa müvəffəq olmuşdular. Kitabxanalar təhsil və elm sahəsinin əsas atributlarından biri kimi təhsilin və elmin inkişafına, böyük tövhiələr vermişdir. 1969-1982-ci illərdə təhsil kitabxanalarının inkişafı sahəsində böyük işlər görülmüş, demək olar ki, bütün orta təhsil müəssisələrində kitab-

xanalar yaradılmış və onların kitab fondu tədris ədəbiyyatı, dərsliklər, dərs vəsaitləri, ədəbi-bədii və elmi ədəbiyyatla zənginləşdirilmişdi.

Respublikamızda hər il 10-12 min nüsxə tirajla 1200-1300 adda kitab nəşr edilirdi. 70-80-ci illərdə 20 cildlik "Azərbaycan Ədəbiyyatı Kitabxanası", 50 cildlik "Dünya Uşaq Ədəbiyyatı Kitabxanası", 100 cildlik "Dünya Ədəbiyyatı Kitabxanası" nəşr edilmişdi. Nəşriyyat işi sahəsində ən mühüm hadisə xalqımızın tarixində ilk dəfə Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının çapdan çıxması olmuşdur. Sovet dövründə bu nəşrin çapına dörd dəfə -1934, 1938, 1959 və 1965-ci illərdə təşəbbüs göstərilmiş, lakin hər dəfə müvəffəqiyyətsizliyə uğramışdı. Məhz ulu öndər H.Əliyevin böyük zəhməti sayəsində bu iş baş tutmuş, 1976-1988-ci illərdə on cildlik Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının çapı başa çatdırılmışdır. Xalq şairi Rəsul Rzanın başçılıq etdiyi ensiklopediya kollektivi və baş redaksiya respublikamızda yeni abu-havanın yaranmasında, xalqımızın öz soykökünü qayıtmasında, tarixi hadisələrə düzgün qiymət verilməsində mühüm işlər gördü. Heydər Əliyevin bilavasitə təşəbbüsü və iştirakı ilə İcərişahərdə Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası üçün müvafiq bir bina tikilmiş, onun maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, hər bir cildin tirajı isə nəzərdə tutulmuş 50 mindən 80 minə qaldırılmışdır. Respublikamızda kitabxana işinin inkişafı, yenidən qurulması və kitabxana işi sahəsində böyük islahatlar dövrü olmuşdur.

Heydər Əliyevin 1993-2003-cü illəri əhatə edən ikinci rəhbəriyi Azərbaycan xalqının həyatında baş verən tələyüklü dövrü - müstəqillik dövrünü əhatə edir. Heydər Əliyevin hakimiyyətə yenidən qayıdışından sonra ölkəmizdə iqtisadi, siyasi və sosial sahədə olduğu kimi, mədəniyyət, təhsil və elm sahəsində də mühüm tədbirlər görülməyə, islahatlar aparılmağa, keçmiş totalitar rejimdən miras qalan neqativ hallardan yaxa qurtarılmaya başlandı. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə gəlməsi dövlətçiliyimizlə yanaşı, Azərbaycan elmini, mədəniyyətini, təhsilini də dağılmaqdan və məhv olmaqdan xilas etdi. Ulu öndərimizin sayəsində mədəniyyətimiz, milli-mənəvi dəyərlərimiz beynəlxalq aləmdə tanınmışdır.

Mədəniyyətimizin mühüm sahələrindən biri olan kitabxana işi sahəsində çox mürəkkəb dövr olan son 10 ildə olduqca ciddi tədbirlər həyata keçirildi. Hər şeydən əvvəl kəskin maliyyə çətinliyinə baxmayaraq kitabxana şəbəkələri qorunub saxlandı. Bu gün fəxrlə demək olar ki, Azərbaycan MDB ölkələri içərisində dövlət kitabxana şəbəkəsini qoruyub saxlayan, kitabxana müəssisələrinin özəlləşdirilməsini qadağan edən yeganə respublikadır. Bu dövrdə böyük öndər Heydər Əliyev bir neçə dəfə M.F. Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasına (əvvəllər Azərbaycan Dövlət Kitabxanası) getmiş, şəxsi kitabxanasından həmin kitabxanaya xeyli kitab bağışlamış, kitabxana, kitabxana işi və kitabxanaçı haqqında parlaq nitqlər söyləmiş, kitabxanaları "xalq, millət üçün, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mədəniyyət, bilik, zəka mənbəyi" adlandırmışdır. Fərqləndirici haldır ki, son 13 ildə kitabxana işi haqqında bir çox sərəncamlar və dövlət qərarları verilmiş, 1999-cu ildə Milli Məclis tərəfindən "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmişdir. Həmin qanunun böyük öndərimiz tərəfindən imzalanması mədəniyyətimizin bu mühüm sahəsinə böyük dövlət qayğısının təzahürüdür. Xalqımızın böyük oğlu, dünya şöhrətli siyasətçi, müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin memarı, ümummilli liderimiz Heydər

Əliyevin respublikamıza 34 illik rəhbərliyi dövründə mədəniyyətimizin çox mühüm sahəsi olan kitabxana işi dövlət qayğısı ilə əhatə edilmiş, bu sahə həmişə böyük öndərin diqqət mərkəzində olmuşdur. Məhz buna görədir ki, həmin illər respublikamızda kitabxana işinin tarixinə inkişaf və tərəqqi dövrü kimi daxil olmuşdur.

Ölkəmizdə özəl müəssisələrin yaradılması ilə əlaqədar olaraq yeni özəl kitabxanalar təşkil edilməyə başladı. Xüsusilə təhsil sahəsində özəl təhsil kitabxana şəbəkəsi, ali və orta ixtisas məktəbləri kitabxana şəbəkəsi formalaşmağa başlamışdı.

1998-ci il mart ayının 30-da prezidentin sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikası Təhsil Sahəsində İslahatlar üzrə Dövlət Komissiyası" yaradılmışdı. Təhsilin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının Təhsil İslahatı Proqramı" 1999-cu il iyunun 15-də təsdiq olunmuşdur.

Ölkəmizdə keçirilən təhsil islahatları, təhsil prosesinin daha da təkmilləşməsi və intensivləşməsi universitet kitabxanalarının qarşısında islahat proseslərinin təşkilatçısı kimi olduqca mühüm vəzifələr qoymuşdur.

Müstəqillik illərində universitet kitabxanaları kimi Azərbaycan Dillər Universitetinin kitabxanası da özünün uzun illərdən bəri yaradıb, formalaşdırdığı təcrübəsini və ənənələrini daha da zənginləşdirmiş, qarşıda qoyulmuş yeni vəzifələrə, Azərbaycan təhsilinin və elminin müstəqil, milli əsaslarla inkişafına, təhsil islahatlarına, Azərbaycançılıq ideyalarına, milli ideologiyaya, dövlətçiliyin möhkəmlənməsinə, ulu öndər H.Əliyevin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasətinin təbliğinə xidmət etmişdir.

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru akademik Kamal Abdulla hələ Slavyan Universitetində rektor işlədiyi vaxt ümummillə liderin rektorlarla görüşü vaxtı rektorlara müraciətən demişdir: "tələbələr mənim sizə əmanətimdir". Hər il Kamal müəllim birinci kurs tələbələri ilə görüşündə bu hikmətli kəlamları tələbə kollektivi qarşısında deyir: "Siz mənə ümummillə liderin əmanətisiniz". Görüşdə eyni zamanda birinci kurs tələbələrinə lazım olan bədii ədəbiyyatın alıb qaymasını universitet mühasibatına verən tələbələrin kitabları universitet maliyyəsi ilə ödənilir. Rekorun bu müdrik təşəbbüsü gənc tələbənin evdə şəxsi kitabxanasının bünövrəsinin qurulması, formalaşması məqsədini daşıyır.

Müasir Azərbaycan tarixinin yeni, parlaq səhifələrinin yazılmasında böyük rolü olan bu dahi şəxsiyyətin ümummillə liderimiz olması bizi sevindirir. İllər, əsrlər keçəcək, ancaq Azərbaycan tarixinin Heydər Əliyev dövrü tariximizin ən parlaq səhifələrindən biri kimi qalacaq. Azərbaycanda kitabxana işinin tarixinə dönüş dövrü kimi daxil olan bu illərdə kitabxana quruculuğu sahəsində əldə olunan nailiyyətlərin, əhəliyə kitabxana xidmətinin təşkili sahəsində meydana gələn yeni iş forma və üsullarının təhlil edilib öyrənilməsinə və ümumiləşdirilməsinə böyük ehtiyac duyulmaqdadır.

Ümummillə liderin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrində dönüş yarandı, elmi əsaslara, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Onun qoyduğu siyasət xətti indi də Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilməkdədir. Onun memarı olduğu dövlət siyasəti uzun illər yazılmaqla bitməyən mövzuları əhatə edib və edəcək.

H.Əliyevin vəfatından sonra respublikamızın çoxsaylı kitabxana şəbəkələri ulu

öndərin xalqımızın milli mənəvi sərvəti olan əsərlərini toplayıb saxlamaq, gələcək nəsillərə çatdırmaq, xalq kütlələri içərisində təbliğ etmək vəzifəsini həyata keçirməyə çalışır. Bu vəzifə kənd kitabxanalarından başlamış, Milli Kitabxanaya qədər bütün kitabxanalar tərəfindən şəərəflə yerinə yetirilir.

Camilə xanım çıxışının sonunda Azərbaycan dövlətçilik tarixində, eləcədə mədəniyyət quruculuğunda müstəsna rol oynamış Heydər Əliyevin həyat və yaradıcılığı Kitabxana işi ilə əlaqədar əsərlər yazmış mərhum professor Abuzər Xələfovun və Filologiya elmləri doktoru Aybəniz xanım Kəngərlinin tədqiqatlarını xüsusi qeyd etmişdir.

ƏLİYEVƏ CƏMİLƏ FƏRHAD QIZI

Azərbaycan Dillər Universiteti,
Elmi kitabxana və informasiya xidməti mərkəzinin direktoru
jamilya02@gmail.com